

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SERRA, MĂRIUS

Farsa / Mărius Serra; trad.: Oana Balaș

- București: RAO International Publishing Company, 2008

ISBN 978-973-103-888-9

I. Balaș, Oana (trad.)

821.134.1-31=135.1

Traducerea acestei lucrări s-a făcut cu sprijinul
Institutului Ramon Llull

LLL institut
ramon llull
Llengua i cultura catalanes

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117-119, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

MĂRIUS SERRA

Farsa

© 2006 by Mărius Serra

Traducere din limba catalană
OANA DANA BALAȘ

© RAO International Publishing Company, 2007
pentru versiunea în limba română

2009

ISBN 978-973-103-888-9

– Se vorbește prea mult despre Forumul Culturilor, spune un cetățean chelios de un metru șaptezeci aflat într-un pavilion numit Speaker's Corner. Zi de zi trebuie umplute pagini întregi de ediții speciale pe care n-o să le citească nimeni.

Cu o clipă în urmă, ca să facă o glumă, moderatoarea a spus că-i invită să înceapă sesiunea pe tema comunicării în epoca globalizării acum, când încă se putea sta jos, „înainte să sosească cei șase mii de participanți care și-au confirmat prezența“. În așteptare, pauză. Tăcere generală. Moderatoarea tușește nervos.

Cetățeanul chelios de un metru șaptezeci, unul dintre puținii privilegiați care sosiseră înaintea valului de persoane anunțat, a ridicat mâna, iar moderatoarea i-a dat microfonul. De atunci, n-a mai tăcut o clipă.

– Și asta ca să nu mai vorbim de minutele de radio și de televiziune care trebuie editate zi de zi pentru a umple spațiul de emisie alocat Forumului de către posturile publice și private.

Ca să sublinieze ultimele cuvinte, le repetă mai rar, schimbând ordinea factorilor.

– Repet, spune mai întâi, cu o inflexiune a vocii care urmărește să reproducă și cele două puncte: pri, va, te și pu, bli, ce.

– Are dreptate, murmură o tânără durdulie cu un reportofon conectat la un microfon enorm, zi de zi trebuie să editez șase minute despre Forum, indiferent ce s-ar întâmpla.

Lucrează la un post de radio public cu buget mediu și e sătulă până peste cap de reportajele de șase minute.

– Jurnalismul adevărat n-ar trebui să funcționeze așa niciodată, decretează regele din Speaker's Corner. Știrea trebuie să-și câștige spațiul, nu spațiul e cel care trebuie să genereze știrea. Când se decide mai întâi spațiul și abia apoi se adaugă știrea, deja nu mai vorbim de jurnalism, ci de publicitate.

Un bursier, autor de cronici la un ziar cu distribuție gratuită, încuviințează.

– Sunt zile în care, în loc de șase minute, le-aș aloca șase secunde, mormăie printre dinți ziarista, fără să observe că reportofonul îi înregistrează și reflecțiile personale.

Cetățeanul chelios de un metru șaptezeci se întrece în invective la adresa Forumului fără să fie întrerupt de nimeni. Moderatoarea își omoară timpul scriind mesaje la telefonul mobil. Câtă vreme are cine să vorbească, totul e bine. Nu are nimic de făcut. Contează prea puțin că tonul acestui cetățean anonim e din ce în ce mai ridicat. „La urma urmei, se gândește, Speaker's Corner e unul dintre spațiile care întruchipează spiritul critic propriu Forumului. Dacă unii vor să fie anti-Forum în cadrul Forumului îi privește, atâta timp cât respectă regulile jocului.“

– De ani de zile, mijloacele de comunicare au renunțat să mai difuzeze nenumăratele acte culturale pe care noi, cei de-aici, le organizăm zilnic, tună cetățeanul anonim, din ce în ce mai crispat, iar acum, timp de o sută patruzeci și una de zile ne vor bombarda vrei, nu vrei cu tone și tone de informație prefabricată pe banii noștri.

Bursierul nu a înțeles partea cu „vrei, nu vrei“ și-și notează în carnețel „evrei“, urmat de un semn de întrebare. O să caute pe Google. Dintre cele nici douăsprezece persoane care ascultă, jumătate sunt ziaristi detașați zilnic la Forum.

– N-are nici un rost să aducem aici în discuție dilema cu oul și găina. Aici, înainte de toate, a fost un coteț plin de găini. La început au avut un buget faraonic, apoi au fost nevoiți să-și vâre mințile în cap și să bage de seamă pe ce îl cheltuiesc, fiindcă habar n-aveau ce pot face cu ouăle.

Metafora cu păsărețul atrage atenția unei doamne care se instalează în Speaker's Corner numai fiindcă o dureau picioarele. Tânăra cu reportofonul pare din ce în ce mai convinsă, iar bursierul încuviințează mereu, dând din cap.

– Și scamatoria asta cu ouă e ceea ce numesc ei cultură? Un carnavalesc orchestrat de negri universitari abia coborâți din bananier, care ne arată că știu să bată toba?

Din ce în ce mai multe capete se mișcă, în semn de încuviințare. Cetățeanul chelios a prins avânt.

– Ce cultură reprezintă toți acești indigeni care își trag țoale de firmă în fiecare dimineață la hotel, înainte de-a veni aici?

Un cuplu de tineri care trece prin apropiere de Speaker's Corner se oprește. Amândoi au codițe *rasta*.

– Ce naiba-și închipuie că reprezintă șleahă asta de lesbiene ecologiste care au venit să ne spună care va fi rolul bărbatului în secolul XXI?

Cuvântul „lesbiene“ o face pe moderatoare să-și ridice privirea de la ecranul telefonului mobil tocmai când termina lista de cumpărături pe care avea de gând să i-o trimită colegei de apartament.

– Eu susțin asta dintotdeauna, afirmă cheliosul, transpirat, și se oprește o clipă pentru a se încredința că a atras atenția tuturor.

Treisprezece persoane îl privesc, interesate de ceea ce susține el dintotdeauna. Discursul își face efectul. Cetățeanul anonim zâmbeste și prelungește pauza, de parcă în clipa asta nu și-ar aduce aminte ce anume susține dintotdeauna. Unii dintre ascultători lungesc gâtul.

– Ce? întrebă ziarista cu reportofonul, îngrijorată fiindcă înregistrează doar tăcerea.

Oratorul reacționează.

– Pe lume există oameni de toate felurile și, ca să ne spună asta, nu era nevoie nici de cuvinte atât de lungi și nici de atâția bani. Doar o zic de ani de zile cei de la Vivalgente¹.

¹ Un grup de cântăreți imigrați în Spania în a doua jumătate a anilor șaiszeci. *Viva la gente* (sp. „Trăiască oamenii“) este una dintre piesele care le-au adus succesul. (n.tr.)

– Cine? întrebă acum ziarista.

Cetățeanul chelios de un metru șaptezeci se ridică, înșfacă microfonul cu amândouă mâinile și începe să cânte cu entuziasm:

„– Tră-ias-că oa-me-nii! Îi în-tâl-nești pe un-de meeergil! Tră-ias-că oa-me-nii! Cum ai pu-tea să nu-i iu-beești?”

Moderatoarea zâmbește. Câțiva ziariști se apucă să-și noteze versurile acestui vechi cântec ecumenic. Li se pare mai exotic decât fiertura de rădăcini pământii care tocmai le-a fost oferită la Bucătăria Diversității. Probabil că mâine cetățeanul chelios de un metru șaptezeci o să fie prezentat în trecere în câteva cronici. Intervenția sa va fi relatată ca o simplă notă discordantă în simfonia multiculturală de zi cu zi pentru instrumente solidare în do durabil.

„– ... cu toții dacă ne-am da mâna, peste națiune sau popor!”

De când a început Forumul Universal al Culturilor, câte un jurnalist prins în plasa celor o sută patruzeci și una de zile care vor schimba lumea își mai permite uneori o notă de ironie, ba chiar trânteste vreo observație plină de sarcasm, care a doua zi călătorește prin uriașa compilație de presă spre birourile organizatorilor. Sunt mici împunsături pe care aceștia par să le accepte cu un surâs cât se poate de binevoitor, predicând în gura mare despre importanța spiritului critic, dar plângându-se pe ascuns de duritatea criticilor unor persoane cu păreri independente.

„– ... câți oameni cu suflet ar fi pe lume și ce puțini ar mai putea fi răăi!”

Cântărețul chelios își desface brațele, parcă vrând să anunțe sfârșitul evoluției sale artistice, însă o doamnă de vârstă mijlocie cu părul vopsit în galben pai se apropie de el hotărâtă, îi smulge microfonul și continuă să cânte:

„– Azi pe stradă când am ieșit, m-am întâlnit cu multă lume. Pe polițist, poștaş, lăptar, i-am salutat pe toți pe nume.”

Cântărețul chelios marchează ritmul bătând din palme.

„– Iar la ferești, după perdele, câți oameni am recunoscut! Câți oameni buni pe care, vai, până atunci nu i-am văzut!”

Cântăreața blondă încearcă să-i însuflețească pe cei prezenți ridicând brațele, trânteste un „hei” aspirat și reia refrenul.

„– Tră-ias-că-oaaa-meee-niii!”

Doi sau trei dintre cei de față o secondează timid, în frunte cu cetățeanul chelios de un metru șaptezeci:

„– Îi întâlnești pe unde meeergil!”

Moderatoarea și ziariștii mai tineri nu știu cântecul, dar încep să îngâne cu entuziasm infantil ultimele silabe ale fiecărui vers:

„– ... cum ai putea să nu-i iu-beești?”

Unii dintre ei chiar se ridică și se apropie de femeia cu părul galben pai, care se leagănă în fața microfonului.

„– ... peste națiune sau popoor!”

Un cameraman de la o televiziune locală hotărăște să surprindă imagini cu grupul improvizat de cântăreți.

„– ... câți oameni cu suflet ar fi pe lumeee!”

De data aceasta, cele peste douăsprezece persoane care până acum vegetaseră în Speaker's Corner izbucnesc în aplauze puternice.

– Bravo! Bravo! Trăiască!

Moderatoarea pune stăpânire pe microfon, mulțumește tuturor pentru participare și îi face părtași la spiritul Forumului.

– Fiindcă tocmai acesta e spiritul care face din Forumul Culturilor un eveniment cu proiecție universală, spune zâmbind, fericită că poate reprezenta diversitatea tuturor popoarelor planetei. Fără a vă propune, ați surprins perfect mesajul pe care dorim să-l transmitem și l-ați reprezentat în câteva clipe minunate de conviețuire pe care n-o să le puteți uita vreodată.

Cetățeanul chelios ridică brațele.

– Ei, rahat! răcnește, străduindu-se să-i ia microfonul.

Moderatoarea protestează zâmbind, dar cetățeanul nu se lasă.

– Se vede că n-ai înțeles nimic! trânteste sec, stăpân deja pe microfon. Dacă spiritul Forumului se reduce la tâmpenia asta de cântec creștinesc vechi de treizeci de ani, ar fi fost suficient dacă-i invitau pe hipioții domesticiți din Taizé să petreacă un sfârșit de săptămână la hotelul Arts, plătindu-le totul, și-ar fi fost mult mai ieftin.

– N-are rost să vă ambalați în halul ăsta, i-o întoarce doamna cu părul galben, biata fată n-are nici o vină.

Nici moderatoarea, nici majoritatea ziaristilor prezenți n-au auzit vreodată de Taizé și au doar o vagă idee despre ce e un hippy, așa că se agață de posibilele tarife de la hotelul Arts.

– O prietenă a petrecut noaptea nunții într-o cameră de la etajul șaptesprezece și-a costat-o o avere, intervine ziarista cu reportofonul.

– Forumul e o înșelătorie colosală, proclamă la microfon regele de la Speaker's Corner. De-aia, în cele din urmă, toată lumea o șterge.

Și se apucă să înșire nume de vedete care fuseseră anunțate, dar care, până la urmă, din diverse motive, n-au mai venit. Ultimul fiasco, cel cu magicianul David Copperfield, a dezlănțuit un potop de sarcasme pe care umoriștii îl exploatează de câteva zile.

Copperfield urma să fie vedeta dialogului pe tema „transcendenței sociale a magiei în vremurile lui Harry Potter“, însă în ultima clipă magicianul care a făcut să dispară Statuia Libertății i-a refuzat. Nu vine. La fel ca multe alte personalități de seamă, dar, în acest caz, fără motiv.

– Credeți că dacă spiritul Forumului ar fi atât de evident, lumea n-ar participa? trage concluzia cetățeanul chelios de un metru șaptezeci.

Moderatoarea devine brusc interesată. Se preface că vrea să-i răspundă doar ca să recupereze microfonul. Odată ce pune mâna pe el, se mărginește să le mulțumească politicos tuturor pentru participare și declară încheiată sesiunea despre comunicare în epoca globalizării din ziua respectivă. Apoi oprește echipamentul de sunet și dispore.

– Se pare că au ordine să se dea la fund, spune ziarista cu reportofonul. Cum văd că lucrurile iau o întorsătură neplăcută, dau bir cu fugiții.

Ceva e putred în cazul Copperfield. De cum s-a aflat că a renunțat, a început să circule o versiune neoficială conform căreia nu magicianul ar fi refuzat să participe, ci organizatorii Forumului l-ar fi eliminat din program după ce i-au aflat intențiile.

– Cică voia să facă nevăzută clădirea Forumului, s-a zvonit atunci, iar zvonul s-a întins cu repeziciunea cu care doar asemenea vești se pot răspândi.

Clădirea simbolică a Forumului Culturilor are forma unui uriaș triunghi albastru cu o piscină pe acoperiș, care, firește, e goală.

– De fapt, ar trebui să facă să dispară tot Forumul, a fost cererea unanimă a spiritelor colective care generează curente de opinie prin intermediul banalității umoristice, în frunte cu echipa de organizatori.

– Și, în trecere, ar putea să-l facă să dispară și pe deșteptul care-a venit cu ideea organizării lui – au decretat în particular vocile mai îndrăznețe, suficient de înverșunate pentru a nu se lăsa reduse la tăcere de rezerva impusă de orice aluzie la adresa președintelui guvernului autonom.

– Dar poate n-ar fi bine să facă să dispară stația de epurare, a nuanțat cererea grupul celor responsabili, care nu se încred în lucrurile spuse verde-n față, dacă odată cu ea nu dispore și rahatul.

Forumul Universal al Culturilor de la Barcelona a rămas așadar fără David Copperfield, dar absența acestuia nu a atras după sine suspendarea dialogului pe tema magiei în vremurile lui Harry Potter, la care se înscrișese deja întreaga breaslă a iluzioniștilor, a prestidigitatorilor și a magicienilor catalani, în frunte cu magicianul Hausson și cu Marele Morelli.

La capătul opus al bulevardului Diagonal, un grup de imigranți fără acte ia cu asalt Muzeul Clubului de Fotbal Barça. E o acțiune fulminantă, care împiedică accesul a mii de turiști la comorile celui de-al doilea dintre cele mai vizitate muzee ale orașului multicultural, solidar și durabil, întrecut doar de Muzeul Picasso.

Sătui să fie dați afară de peste tot, ba chiar și din catedrală, un grup radicalist din vastul colectiv al imigranților fără acte a hotărât să atace simbolul cel mai reprezentativ al țării. După ce au exclus clădirea Guvernului Autonom, Primăria și Palatul Episcopal, tricoul lui Ronaldinho purtat de unul dintre copiii care se zbenguie printre cei adunați le dă ideea salvatoare. Cu eficacitatea unui batalion de geniști olandezi, imigranții pătrund treptat în muzeu, în grupuri mici. La ora stabilită, cu exact cinci minute înainte de închidere, își

desfășoară calabalâcul revendicativ și-și instalează tabăra principală în interiorul sanctuarului roș-albastru.

Președintele clubului de fotbal nu e de acord cu intervenția forțelor de ordine, așa cum îi propune președintele guvernului. Drept urmare, trimite doi delegați care să încerce să discute cu imigranții. Întâlnirea durează două zile și două nopți. Cu toate că negocierile au loc acasă la Barça, e un răstimp îndeajuns de lung pentru ca neliniștea să pună stăpânire pe observatori. Când încep să circule zvonuri cum că negocierile s-ar putea încheia cu un sechestru, ies din clădire cei doi negociatori roș-albaștri cu barbă de două zile și un lung început de acord, cu clauze mai multe decât contractul unei vedete.

Un grup de japonezi, care au investit deja șase ore din prețiosul lor timp la poarta muzeului, formează un culoar de onoare pentru cei treizeci și șase de membri ai pestrițului colectiv fără acte, în timp ce aceștia ies în liniște din Muzeul Barça.

Momentul este immortalizat de un nor de aparate de fotografiat, deși presa sportivă nu prea reușește să găsească nici tonul, nici secțiunea potrivită pentru știre. E sfârșitul verii, iar sezonul fotbalistic de-abia începe, prin urmare nu s-a instalat deocamdată plăcuta rutină a competiției care să umple generosul spațiu pe care sporturile îl primesc din oficiu.

Atunci, câte un redactor-șef mută știrea la rubrica Monden și trimite ziariști pe teren, mai ales după ce se află că negociatorii de la Barça au ajuns la o rezolvare cu totul neașteptată a crizei.

– Un autocar al clubului va veni chiar astăzi și îi va conduce pe protestatarii direct la clădirea Forumului, cu toate onorurile convenite deplasării primei echipe de fotbal, declară neobosit, când în spaniolă, când în catalană, purtătorul de cuvânt al clubului. Acolo vor fi întâmpinați de o delegație de intelectuali și de juriști, anume aleși dintre cei mai de seamă participanți la dialogul pe tema „Multiculturalitate și conviețuire în lumea neoliberală a utilității“, care are loc la Forum chiar în aceste zile.

PR-ul de la Barça e un individ impecabil, educat și mai degrabă subțire, astfel încât toate hainele îi vin foarte elegant. În timp ce face

aceste declarații repetate, își mângâie fără încetare barba de două zile care, la televizor, adaugă situației o notă de aventură. Se vede că nu e deloc obișnuit să se înfățișeze nebărbierit în fața lumii.

La capătul opus al bulevardului Diagonal, ziariștii nu înțeleg cum de organizatorii Forumului pot fi de acord să primească în sediul strict supravegheat un grup de cetățeni fără acte.

– N-ar putea izbucni un conflict dacă poliția le-ar cere actele la intrarea în Forum?

– Forumul se simte implicat în toate conflictele care implică diferențe, răspunde purtătorul de cuvânt, fără a se sinchisi de dubla implicație a cuvintelor sale.

E un individ cu părul lung și cu barbă netunsă de luni de zile, îndesat într-un costum Armani cu care, se vede, nu e deloc obișnuit.

Ziariștii care umplu sala de presă nu s-au putut avânta în extinsa cazuistică pe care o permite un asemenea răspuns, fiindcă au un număr limitat de intervenții. În schimb, s-au gândit îndelung la subiect, cu deosebită devoțiune și cu eficiență. Până după-amiază, mai toți au găsit patru sau cinci conflicte concrete care implică diferențe și în care Forumul nu s-a simțit încă implicat.

Grupurile anti-Forum mai înverșunate le sar în ajutor, bombardând redacțiile ziarelor cu liste nesfârșite de conflicte care implică diferențe semnificative și care, în cele mai multe cazuri, au fost provocate chiar de către Forum în primele sale săptămâni de existență.

Nici unul dintre principalele mijloace de comunicare nu a îndrăznit deocamdată să joace cu nerușinare cartea anti-Forum, însă unii încep deja să taie în carne vie. În general, toată lumea pare să accepte o amânare implicită a criticilor până la sfârșitul lui septembrie, când Forumul se va fi încheiat.

Un roi de fotografi și de operatori de televiziune așteaptă autobuzul echipei Barça, care urmează să sosească în piața Forumului. Nici una dintre cele treizeci și șase de persoane fără acte, călători în acest autobuz, nu a pus vreodată piciorul în moderna clădire. Cei mai mulți dintre ei n-aveau habar că există. Camerele de luat vederi, care îi așteaptă ca pe niște vedete ale fotbalului, îi sperie, însă nu mai